

EWA OGŁOZIŃSKA*
DIANA KRAL-GRABKA**
KRZYSZTOF PODGÓRSKI***

Scenariusze rozwoju współpracy pomiędzy bankami i przedsiębiorstwami typu fintech w oparciu o rodzaj oferowanych usług

Abstrakt

Przedstawiony artykuł wpisuje się w tematykę innowacji technologicznych w branży finansowej. Celem tekstu jest wskazanie możliwych scenariuszy rozwoju współpracy pomiędzy bankami i przedsiębiorstwami typu fintech biorąc pod uwagę rodzaj oferowanych usług. Pierwsza część publikacji definiuje podstawowe zagadnienia związane z branżą fintech. Część druga prezentuje przegląd literatury odnoszącej się do zagadnień usług oferowanych przez banki i przedsiębiorstwa typu fintech. Natomiast w ostatniej mającej charakter empiryczny porównane zostały usługi oferowane przez firmy typu fintech i banki. Uwzględniono w niej również rozwiązania prawne zastosowane na obszarze Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych. Przeprowadzona analiza pozwoliła formułować wnioski dotyczące możliwych scenariuszy rozwoju i współpracy pomiędzy bankami i przedsiębiorstwami innowacyjnych technologii finansowych na podstawie usług oferowanych przez nie. Fintech to z jednej strony nowe podmioty na rynku finansowym, mogące odebrać część rynku bankom i tym samym zachwiać równowagę systemu finansowego. Z drugiej jednak, fintech mogą okazać się swego rodzaju motorem napędowym dla banków, które przez rosnącą konkurencję będą

* Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, oglozinska.ewa@gmail.com; ORCID: 0000-0001-6749-4920.

** Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, diana.kral13@gmail.com; ORCID: 0000-0001-5568-6335.

*** Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, krzysztof.podgorski@edu.uekat.pl; ORCID: 0000-0002-7549-1997.

zmuszone doskonalić swoje produkty, a tym samym rozpocząć współpracę z przedsiębiorstwami fintech.

Słowa kluczowe: fintech, banki, innowacje technologiczne, rynki finansowe.

Kody JEL: G15, G21, G23.

Scenarios for the Development of Cooperation Between Banks and Fintech Companies Based on the Type of Services Offered

Abstract

The presented article falls under the topic of technological innovation in the financial industry. The purpose of the article is to indicate possible scenarios for the development of cooperation between banks and fintech enterprises, taking into account the type of services offered. The first part of the publication defines the basic issues related to the fintech industry. The second part presents a review of the literature related to the issues of services offered by banks and fintech companies. However, the last part, which is empirical in character, compared services offered by fintech enterprises and banks. It also includes legal solutions applied in the European Union and the United States. The analysis allowed to draw conclusions regarding possible development and cooperation scenarios between banks and enterprises of innovative financial technologies based on the services they offer. On one hand, Fintech is new entities on the financial market that can take away part of the market from banks and thus upset the balance of the financial system. On the other hand, fintech may turn out to be a kind of driving machine for banks, which due to growing competition will be forced to improve their products and thus start cooperation with fintech companies.

Key words: fintech, banks, technological innovations, financial markets.

JEL Classification: G15, G21, G23.

Wstęp

Innowacje technologiczne w branży finansowej określane mianem *fintech* zyskują w ostatnich latach na popularności. Problematyka *fintech* wydaje się zatem istotna zarówno z punktu widzenia ich potencjalnych klientów pod względem możliwości znalezienia oferty najlepiej dopasowanej do potrzeb jak również z punktu widzenia innych instytucji finansowych konkurujących o klientów. W wielu przypadkach usługi oferowane przez przedsiębiorstwa *fintech* są w swojej specyfice podobne do proponowanych przez klasyczne instytucje finansowe, takie jak np. banki. Niniejszy artykuł stanowi próbę wskazania możliwych scenariuszy rozwoju współpracy pomiędzy bankami i przedsiębiorstwami typu *fintech*, biorąc pod uwagę rodzaj oferowanych usług.

W pierwszej części zdefiniowana została istota pojęcia *fintech* oraz jego etymologia, określono poziom rozwoju branży nowoczesnych technologii oraz wskazano podstawowe zagadnienia niezbędne do umiejscowienia usług oferowanych przez przedsiębiorstwa *fintech* na współczesnym rynku finansowym. Druga część publikacji prezentuje przegląd literatury odnoszącej się do zagadnień usług oferowanych przez banki i przedsiębiorstwa typu *fintech*. Ostatni rozdział ma charakter empiryczny. Dokonano w nim porównania oraz zaprezentowano najistotniejsze różnice i podobieństwa pomiędzy usługami oferowanymi przez podmioty *fintech* oraz banki z uwzględnieniem najważniejszych rozwiązań prawnych.

Przedstawienie pojęcia „*fintech*”

Etymologia pojęcia *fintech* odnosi się do angielskiego określenia *financial technology*, które określa wszelkiego typu innowacje technologiczne w obszarze finansów. W literaturze stosuje się także pisownię *FinTech* lub *Fintech*, których znaczenie jest dokładnie takie samo. Pojęcie *fintech* jest również używane do określania podmiotów działających w obszarze technologii finansowych, czyli oferujących innowacyjne rozwiązania dla sektora finansowego dotyczące usług oraz instrumentów finansowych. Takie podmioty tworzą, rozwijają i wykorzystują nowe technologie oraz różnego rodzaju innowacje w szeroko rozumianych usługach finansowych. Mogą one także współpracować z tradycyjnymi podmiotami rynkowymi poprzez świadczenie dla

nich usług finansowych, jak również z nimi konkurować. Analogicznie funkcjonują określenia z innych obszarów związanych z finansami (Bundesbank 2019):

- InsurTech – dotyczy innowacyjnych technologii w branży ubezpieczeniowej,
- WealthTech – odnosi się do dziedziny zarządzania aktywami,
- PayTech – dotyczy płatności.

Analiza literatury naukowej na temat definicji pojęcia *fintech* pozwala wyróżnić dwa podstawowe sposoby rozumienia tego terminu (Harasim, Mitreęga-Niestrój 2018, 171–172):

- jako wykorzystanie nowoczesnej technologii do świadczenia usług finansowych, które można określić mianem podejścia przedmiotowego,
- jako nową branżę, w tym przypadku jest to podejście instytucjonalne bądź podmiotowe.

Na tej podstawie pojęcie *fintech* można interpretować w ujęciu szerokim oraz wąskim. Szerokie ujęcie oznacza wykorzystanie innowacyjnych technologii w celu bardziej efektywnego świadczenia dotychczasowych usług finansowych i kreowania nowych. Dzięki temu zostaje stworzona możliwość dostarczania klientom nowej wartości. Taka definicja *fintech* nie zawęża zakresu podmiotowego tego pojęcia i może mieć zastosowanie zarówno do tradycyjnych dostawców usług finansowych, jak i do nowych podmiotów, takich jak np. firmy technologiczne. Wąskie ujęcie wykorzystuje podejście podmiotowe i oznacza branżę usług finansowych tworzoną przez podmioty niebędące tradycyjnymi dostawcami usług finansowych, wykorzystujące innowacyjne technologie w celu bardziej efektywnego świadczenia dotychczasowych usług finansowych i kreowania nowych, co także umożliwi dostarczenie klientom nowej wartości. Takie ujęcie pozwala na rozróżnienie tradycyjnych dostawców usług finansowych (np. banki i inne instytucje finansowe) i nowych, którzy zwykle nie oferują kompleksowych usług finansowych, ale specjalizują się w dostarczaniu wybranych usług lub obsłudze określonych faz procesu ich świadczenia. Mają one często inne, bardziej elastyczne modele biznesowe niż tradycyjnie pojmowani uczestnicy rynku finansowego (Harasim, Mitreęga-Niestrój 2018, 173).

Według definicji Komisji Nadzoru Finansowego *fintech* (Financial Technology) to sektor podmiotów wykorzystujących nowoczesne technologie informatyczne w obszarze usług finansowych (KNF, 2019). Według innej definicji, pojęciem *fintech* określane są firmy technologiczne, wykorzystujące technologie ICT do świadczenia usług finansowych, stanowiące nową kategorię parabanków, która konkuruje lub współpracuje w ramach łańcucha wartości z instytucjami działającymi na podstawie zezwolenia, tj. z bankami, instytucjami ubezpieczeniowymi, firmami inwestycyjnymi,

instytucjami płatniczymi czy instytucjami pieniądza elektronicznego (Szpringer 2017a, 170).

Pomimo rosnącego zainteresowania tematyką *fintech*, jak dotąd nie ma jednoznacznego i formalnego zdefiniowania opisywanego pojęcia, które – w zależności od kontekstu – może być rozpatrywane przedmiotowo lub podmiotowo. W związku z tym, w teorii finansów można napotkać różnorodne określenia oraz zakresy znaczeniowe pojęcia *fintech*. Potrzeba jego zdefiniowania wynika z następujących przesłanek (Harasim, Mitręga-Niestrój 2018, 171–173):

- Zgłaszają ją regulatorzy rynku i organy nadzorcze. Podmioty z sektora *fintech* nie podlegają restrykcyjnym regulacjom dotyczącym płynności, ryzyka czy bezpieczeństwa, jakie zostały nałożone na banki oraz inne tradycyjne instytucje finansowe.
- Podmioty zaliczane do tego sektora dostarczają konsumentom usługi finansowe o coraz większej wartości. Wiele z nich obsługuje konsumentów niemających dotąd dostępu do usług finansowych, często posiadających niski poziom wiedzy i umiejętności w obszarze finansów, a większość firm *fintech* nie należy do sektora regulowanego, co skutkuje niższym poziomem ochrony konsumentów korzystających z oferowanych przez nie usług.
- Rosnąca potrzeba naukowej analizy zjawiska *fintech* wymaga jego zdefiniowania oraz identyfikacji zakresu znaczeniowego.

Reasumując, ujęcie przedmiotowe *fintech* odnosi się do możliwości wykorzystywania nowoczesnych technologii w branży finansowej i oznacza łączenie usług finansowych, cyfrowych i coraz bardziej zindywidualizowanych technologii w większym stopniu wykorzystujących bazy danych Big Data. Obejmuje także nowe formy płatności mobilnych, wirtualne waluty (np. Bitcoin), zaawansowaną bankowość transakcyjną i relacyjną B2C i B2B, a także innowacje w dziedzinie funduszy inwestycyjnych oraz zarządzania danymi i bazami danych.

Ujęcie podmiotowe określa uczestników rynku finansowego wykorzystujących te możliwości. Zalicza się do niego podmioty z sektora „bankowości cienia” (*shadow banking*), czyli spółki on-line niebędące bankami, instytucje ubezpieczeniowe, firmy inwestycyjne czy instytucje płatnicze, które nie weszłyby w rolę banku. Rozwiązania *fintech* mogą być oferowane samodzielnie przez takie podmioty jak innowacyjne startupy, czy dojrzałe instytucje finansowe o ugruntowanej pozycji rynkowej (Widawski, Brakoniecki 2016, 6).

W dalszej części pracy pojęcie *fintech* będzie przedstawiane w ujęciu przedmiotowym. Praktyka gospodarcza pokazuje, że przedsiębiorstwa działające w obszarze *fintech* stanowią coraz częściej uzupełnienie oferty bankowej, a nawet w niektórych

przypadkach będąc jej substytutem. Pozwalają na zaspokojenie potrzeb klientów w zakresie finansów poprzez wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych. Podmioty *fintech* zapewne będą także coraz częściej podejmować próby konkurowania z bankami, lecz powodzenie takich działań jest determinowane społecznym odbiorem takich podmiotów. W szczególności zaufaniem, reputacją, wiarygodnością na rynku finansowym. Obecnie w tych obszarach dominuje bankowość, lecz globalne kryzysy finansowe ukazują wiele błędów popełnianych przez przedsiębiorstwa bankowe, co nie pozostaje bez wpływu na ich odbiór w społeczeństwie. Takie sytuacje stwarzają szanse dla podmiotów *fintech*, które nie posiadając negatywnego bagażu doświadczeń rynkowych oraz stosując innowacyjne technologie w obszarze finansów, mogą umacniać swoją pozycję rynkową, ale także stanowić bezpieczną alternatywę wobec banków (Świeszczak 2017, 144). Powszechnie uważa się, że przedsiębiorstwa działające na rynku finansowym w obszarze *fintech* stanowią nową, szczególną kategorię parabanków, których charakterystyką jest fakt wykorzystywania nowoczesnych technologii do projektowania i świadczenia usług. Stało się to możliwe dzięki internetowi, cyfryzacji, konwergencji mediów elektronicznych, interoperacyjności i kompatybilności sprzętu oraz oprogramowania.

Wszystko to powoduje, że podmioty *fintech* kreują nowe możliwości w celu zmiany sektora finansowego, a także kwestionują współczesne modele biznesowe, usługi oraz regulacje. Firmy *fintech* oferują wiele alternatywnych sposobów dostępu do różnorodnych usług finansowych – od przelewów online po kompleksowe planowanie finansowe (Szpringer 2017, 3–4). Do innych efektów działania podmiotów *fintech* zalicza się: kreowanie nowych produktów/usług, usprawnianie procesów, stymulowanie konkurencji, redukcję kosztów czy zmianę modeli biznesowych (Harasim, Mitreğa-Niestrój 2018, 173).

Przedsiębiorstwa typu *fintech* realizujące usługi bankowe przyjmują zazwyczaj jeden z następujących modeli funkcjonowania: broker kredytowy, pożyczki społecznościowe, usługi płatnicze sensu stricto lub usługi płatnicze powiązane z działalnością depozytowo kredytową (Conkarta, 2020). Przykładem przedsiębiorstwa *fintech* funkcjonującego jako broker kredytowy jest spółka Kabbage. Firma w swojej działalności koncentruje się na dostarczaniu małym przedsiębiorstwom kapitału w kwotach do 250 000 dolarów amerykańskich. Zainteresowane przedsiębiorstwo składa wniosek za pomocą aplikacji mobilnej, następnie firma Kabbage podejmuje decyzję o możliwej kwocie pożyczki (Kabbage, 2019). Przykładem spółki działającej w modelu pożyczek społecznościowych jest natomiast Fellow Finance. Przedsiębiorstwo kojarzy ze sobą pożyczkodawców i pożyczkobiorców. Pożyczkodawcy otrzymują comiesięczne, stałe zyski, a jednocześnie w przypadku problemów ze spłatą inwestycji istnieje możli-

wość jej sprzedaży za określony z góry procent ustalany w zależności od rynku, na którym pożyczka została zaciągnięta. Pożyczkobiorca ma za to możliwość uzyskania pożyczki niżej oprocentowanej niż w banku (Fellow Finance, 2019). Przedsiębiorstwo Transferwise jest przykładem firmy zajmującej się usługami płatniczymi *sensu stricto*, umożliwia ono swoim użytkownikom wymianę walut po korzystnych kursach nieznacznie różniących się od kursów rynku międzybankowego (TransferWise, 2019). Przykładem przedsiębiorstwa działającego w modelu usług płatniczych powiązanych z działalnością depozytowo-kredytową jest spółka Klarna, która umożliwia klientom sklepów internetowych płacić za zamówiony towar dopiero po jego otrzymaniu (Forbes, 2020).

Utrudnieniem dla funkcjonowania przedsiębiorstw typu fintech jest fakt, iż same nie mogą wykonywać części usług bankowych. Usługi zarezerwowane wyłącznie dla banków, określone na przykładzie polskiej ustawy Prawo Bankowe jako czynności bankowe *sensu stricto* to między innymi: przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu, a także prowadzenie rachunków tych wkładów, prowadzenie innych rachunków bankowych, udzielanie kredytów, udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych oraz otwieranie i potwierdzanie akredytyw, emitowanie bankowych papierów wartościowych, przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych (Ofiarski 2013, 104–105).

Działalność przedsiębiorstw typu *fintech* różni się w swojej istocie od działalności instytucji bankowych. Do głównych cech przedsiębiorstw typu *fintech* zaliczyć należy:

- oferowanie mniej skomplikowanych usług niż te oferowane przez instytucje tradycyjne,
- wykorzystywanie rozproszonych danych z wielu źródeł,
- dużą dostępność,
- wysoki poziom elastyczności i dostosowania do zmieniających się warunków rynkowych,
- wysoki poziom wygody dla klientów wynikający z prostszych niż w bankowości procedur,
- brak konieczności wykorzystania rozbudowanej infrastruktury, co przekłada się na niższe koszty operacyjne,
- pełnienie roli pośrednika w obrocie pieniężnym,
- niższy poziom formalizacji rynku i brak ostrych regulacji prawnych takich jak np. prawo bankowe (Kredyt Market, 2019).

Branża *fintechowa* jest w Polsce w początkowym stadium rozwoju, lecz w krajach o bardziej liberalnych regulacjach prawnych w dziedzinie finansów stanowi poważną konkurencję dla sektora bankowego. Na gruncie lokalnym istotny jest także fakt,

że polski sektor bankowy jest nowoczesny w porównaniu z sektorami bankowymi innych państw Unii Europejskiej dzięki zaawansowanym systemom IT i właśnie dlatego w Polsce wdrażane są innowacje płatnicze. W związku z tym podmioty sektora *fintech* w naszym kraju dążą do nawiązania współpracy z bankami, a nowe regulacje prawne wpłyną na dalszy jego rozwój w Polsce (Grzywacz, Jagodzińska-Komar 2018, 159). Jednocześnie łatwość dostępu do rynku *fintech* powoduje, że problematyka regulacji prawnych budzi niepokój instytucji finansowych oraz organów nadzoru nad rynkiem finansowym.

Dynamika zmian rynkowych w obszarze finansów obserwowana w ostatnim czasie nie ogranicza zakresu znaczeniowego *fintech*. Oznacza to, że ewoluujący rynek może wykreować nowe obszary działalności tych podmiotów, co spowoduje nadanie pojęciu *fintech* nowych zakresów znaczeniowych adekwatnych do spektrum usług świadczonych przez innowacyjne podmioty działające w obszarze finansów.

Przegląd literatury odnoszącej się do zagadnień usług oferowanych przez banki i przedsiębiorstwa typu *fintech*

Problematyka *fintech* oraz usług oferowanych przez tego typu podmioty w odniesieniu do bankowości była poruszana w wielu publikacjach naukowych. Do analizowanej tematyki nawiązywali między innymi: Anjan Thakor w artykule *pt. Fintech and banking: What do we know?*, Jacek Grzywacz i Ewa Jagodzińska-Komar w artykule *pt. Rola sektora FinTech w rozwoju bankowości w Polsce*, Inna Románova i Marina Kudinska w artykule *pt. Banking and Fintech: A Challenge or Opportunity?*, Giorgio Barba Navaretti, Giacomo Calzolari, Alberto Franco Pozzolo w artykule *pt. Fintech and Banking. Friends or Foes?*, Krzysztof Świeszczak w artykule *pt. Zaufanie w świecie finansów w obliczu rozwoju technologii na przykładzie banków i sektora FinTech* oraz Jakub Górka w artykule *pt. FinTech w gospodarce współdzielenia–equilibrium współpracy i konkurencji*.

Thakor w swoim artykule zaprezentował cztery obszary, w których zastosowanie znajdują innowacje finansowe oraz możliwe konsekwencje ich wystąpienia. Zaliczył do nich: (1) usługi depozytowe, kredytowe, oraz inne formy pozyskiwania kapitału typu P2P, (2) płatności, usługi rozliczeniowe i rozrachunkowe, w tym również kryptowaluty, (3) usługi zarządzania inwestycjami oraz (4) ubezpieczenia. W artykule autor udzielił również odpowiedzi na cztery pytania związane z wpływem *fintech*

na banki. Pierwsze odnosiło się do zmian, jakie są konieczne w teoriach pośrednictwa finansowego, aby zostało ono dostosowane do przedsiębiorstw fintech. W tym przypadku najważniejsze będzie budowanie zaufania klientów wobec nowych podmiotów. Drugie z pytań dotyczyło wpływu fintech na rynki kredytowe, depozytowe oraz inne związane z pozyskiwaniem kapitału. Według autora, sieci peer to peer nie zastąpią banków, jednak zredukują ich udział w rynku, gdyż banki mają ograniczenia kapitałowe. Wniosek ten uznany został jednak za niepewny, gdyż banki mogą również przejmować platformy peer to peer, tworzyć własne lub współpracować z przedsiębiorstwami oferującymi tego typu usługi. Trzecie pytanie odnosiło się do wpływu fintech na system płatności. Odpowiadając na nie autor zwrócił uwagę na destrukcyjną rolę rozwiązań fintech, które poprzez wykreowanie nowych instrumentów rynku pieniężnego będą w stanie wywrzeć znaczący wpływ na politykę pieniężną banków centralnych oraz przyspieszyć wyparcie gotówki przez waluty cyfrowe. Ostatnie z pytań dotyczyło wpływu tzw. inteligentnych kontraktów na rynek finansowy. Według autora, zmienią one stosowane obecnie kontrakty finansowe, nie można jednak stwierdzić, jaki kształt przybiorą ostatecznie. A także, w jaki sposób te zmiany wpłyną na transakcje z wykorzystaniem tradycyjnych papierów wartościowych (Thakor 2019).

Trzy kolejne artykuły wpisują się w tematykę określenia wpływu branży fintech na zmiany w bankowości. Grzywacz i Jagodzińska-Komar w swoim artykule przeanalizowali, w jaki sposób rozwój branży fintech wpłynął na rozwój bankowości w Polsce. Autorzy na podstawie analizy współpracy banków z przedsiębiorstwami fintech w sferze usług bankowości wirtualnej wykazali, że banki podążają w stronę wejścia w erę tzw. bankowości 3.0 (King 2012). Na podstawie przeprowadzonej analizy autorzy doszli do wniosków, iż branża fintech poprzez ścisłą współpracę z bankami będzie miał wpływ na rozwój bankowości, a niektóre banki już obecnie są traktowane jako jego część (Grzywacz, Jagodzińska-Komar 2019, 77–88). Podobnej analizy wpływu fintech na banki podjęli się Navaretti, Calzolari i Pozzolo. W tym przypadku autorzy nie zawężili jednak swoich rozważań wyłącznie do określonego obszaru geograficznego. W celu odpowiedzi na pytanie, czy banki i przedsiębiorstwa fintech będą ze sobą współpracować, analizie poddano trzy główne aspekty: strukturę finansowania i przychodów, trwałość asortymentu, a także rolę regulacji. Badanie pozwoliło na wyciągnięcie wniosków głoszących, iż przedsiębiorstwa fintech mogą ułatwić dostęp do usług finansowych, pobudzając jednocześnie konkurencję. Według autorów, banki, aby przetrwać, będą musiały stawić czoła rosnącej presji ze strony konkurencji i zmodyfikować bieżące bądź przyjąć nowe strategie funkcjonowania (Navaretti i in. 2018, 9-30). Wzrost konkurencji w zakresie produktów finansowych wywołany rosnącym

znaczeniem rozwiązań oferowanych przez przedsiębiorstwa typu fintech potwierdzają również wyniki badań Romanovej i Kudinskiej. Autorki dokonały obszernej analizy najnowszych trendów w branży finansowej na podstawie danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych w Europie oraz Stanach Zjednoczonych. Ich zdaniem, szybki rozwój rynku usług oferowanych przez przedsiębiorstwa fintech będzie wymagał od banków zwiększenia inwestycji w podobne rozwiązania, jak również dogłębnej analizy kanałów dystrybucji, a także większej niż dotychczas standaryzacji usług typu back office (Romanova, Kudinska 2016, 21–35).

Świeszczak w swoim artykule dokonał analizy zaufania do podmiotów fintech oraz banków. Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych autor wykazał, iż poziom zaufania do banków będących jednocześnie instytucjami o ugruntowanej pozycji na rynku jest zdecydowanie większy niż do podmiotów nietradycyjnych takich, jak niebędące bankami przedsiębiorstwa oferujące innowacyjne usługi finansowe. Wyniki badań pokazały również, iż klienci mający pozytywne doświadczenie wynikające z wcześniejszych interakcji z podmiotami z obu wymienionych grup charakteryzują się większym poziomem zaufania do podmiotów nietradycyjnych. Jednocześnie elementy przewagi konkurencyjnej podmiotów fintech, takie jak np. niskie opłaty czy spersonalizowana oferta, nie są wystarczające, aby przekonać klientów do zerwania relacji z podmiotami bankowymi (Świeszczak 2017, 143–158).

Artykuł Górki poświęcony został natomiast analizie potencjału przedsiębiorstw typu fintech oraz czynników wpływających na konkurencję na rynku usług finansowych. Autor zaprezentował w nim mocne strony usług oferowanych przez przedsiębiorstwa fintech, do których zaliczył: elastyczność, brak znacznego uregulowania, jakie występuje w przypadku banków, usługi dostosowane do potrzeb klienta, usługi dostarczane online, niskie opłaty i prowizje oraz marketing skierowany do klientów nastawionych na innowacje. Według autora, te cechy stanowią wartość dodaną, która jednocześnie sprawia, że mogą one być atrakcyjne dla banków pod względem ewentualnej współpracy lub przejęcia przedsiębiorstw fintech (Górka 2018, 149–158).

Porównanie usług typu fintech i usług bankowych

W części empirycznej pracy zastosowanie znalazła metoda analogii zaliczana do grupy metod porównawczych (Krzeczewski 2015, 95–96). Procedura badawcza składała się z trzech etapów. 1. Cechy usług typu fintech i usług bankowych wyodrębnione na podstawie analizy literatury przedmiotu zostały ze sobą zestawione i porównane. 2. Następnie wyodrębnione zostały dwa pytania badawcze odnoszące

się do analizowanych usług. 3. Znalezienie odpowiedzi na wskazane pytania badawcze pozwoliło na wyciągnięcie wniosków i zrealizowanie celu badawczego przedstawionego artykułu.

Ciągły rozwój nowoczesnych technologii ma bezpośredni wpływ na sposób funkcjonowania całego sektora finansowego, w tym także na banki oraz przedsiębiorstwa typu fintech (Szambelańczyk i in. 2017, 143–144). Jednym ze skutków tego rozwoju jest stale rosnąca konkurencja pomiędzy instytucjami bankowymi oraz podmiotami typu fintech. Pomimo tego, że obie instytucje działają w sferze usług finansowych, każda z nich charakteryzuje się nieco innymi cechami. Instytucje bankowe posiadają ugruntowaną pozycję rynkową oraz cechują się określoną wiarygodnością oferowanych produktów. Natomiast instytucje typu fintech starają się wychodzić naprzeciw potrzebom przedsiębiorstw, oferując mniej skomplikowane usługi i w ten sposób budować silne relacje i zaufanie klientów. Czy jednak usługi oferowane przez podmioty typu fintech są takie same jak usługi instytucji bankowych? Jak bardzo działalność typu fintech jest zbliżona do działalności bankowej? Znalezienie odpowiedzi na te pytania pozwoli przybliżyć się do wskazania możliwych scenariuszy rozwoju współpracy pomiędzy fintech a bankami. Różnice w usługach oferowanych przez banki oraz podmioty typu FinTech prezentuje tabela 1.

Tabela 1: Porównanie usług oferowanych przez banki i podmioty typu FinTech

FinTech	Banki
1. zazwyczaj oferują jedną konkretną usługę (oferowaną przez tradycyjne instytucje finansowe) tzw. "unbundling banking" – rozdzielanie bankowości,	1. banki oferują zazwyczaj wachlarz usług finansowych w ramach funkcjonujących typów banków np. banki uniwersalne, banki wyspecjalizowane (hipoteczne, inwestycyjne),
2. duża elastyczność, produkt stworzony w celu wypełnienia luki w usługach finansowych,	2. mała elastyczność, raczej standardowy wachlarz oferowanych produktów,
3. produkt działający w oparciu o nowe technologie,	3. produkt działający w oparciu o starsze systemy, wolniejsze przystosowanie do nowych technologii niż fintechy,
4. stosunkowo niskie wymagania od klienta aby mógł otrzymać produkt,	4. stosunkowo wysokie wymagania od klienta aby mógł otrzymać produkt,
5. prostota oferowanych produktów,	5. często niejasne i skomplikowane produkty,
6. produkty szybko i łatwo dostępne,	6. czasochłonność realizowanych usług ze względu np. na konieczność szczegółowej weryfikacji danych klienta,
7. duża wygoda obsługi produktu – bez dużej ilości papierów, bez wizyt w oddziale.	7. ograniczona wygoda obsługi niektórych produktów – często konieczność wizyty w oddziale banku.

Źródło: opracowanie na podstawie Kredyt Market 2019 oraz Conkarta 2020.

Jak widać na podstawie tabeli 1, produkty oferowane przez podmioty typu fintech obecnie istnieją już na rynku finansowym. Nie są one jednak tylko powieleniem istniejących produktów. Odróżniają się bowiem znacznie łatwiejszą dostępnością oraz działają w oparciu o nowe technologie, co sprawia, że są proste w obsłudze i tym samym bardziej przyjazne użytkownikom. Kolejną cechą usług oferowanych przez fintech jest fakt, że do znanych produktów dodają nowe ogniwa – w ten sposób zwiększają łańcuch wartości danego produktu (Conkarta, 2020). Przewagą produktów oferowanych przez banki jest jednak znacznie większa wiarygodność instytucji bankowych i tym samym ugruntowana pozycja na rynku ciesząca się większym zaufaniem klientów. Warto natomiast zwrócić uwagę na fakt, że regulacje finansowe dotyczące oferowanych usług przez fintech są znacznie mniej rygorystyczne niż te obowiązujące banki.

Nie ulega jednak wątpliwości, że fintech, aczkolwiek jeszcze znacznie mniejsze, stają się niejako konkurencją dla bankowości. Firmy fintech przodują w coraz to nowszych rozwiązaniach technologicznych dotyczących sektora finansowego. Tym samym, wymuszają na bankach weryfikację ich modeli biznesowych. Ciągły wzrost liczby firm typu fintech (wartość inwestycji FinTech w roku 2015 wzrosła globalnie o 201%, podczas gdy wzrost wszystkich średnio i długoterminowych inwestycji w przedsiębiorstwa niepubliczne, znajdujące się we wczesnych fazach rozwoju (ang. *venture capital* wyniósł w tym samym okresie tylko 63%) (Mrozowski 2018, 197–211) wymusza na bankach ciągle poszukiwanie nowych rozwiązań technologicznych, które nadążą za nowinkami oferowanymi przez fintech. Od lat banki stosowały modele działalności zbliżone do siebie i niezmiennie oferowały powszechnie znane produkty. Takie działanie zapewniało im stabilne funkcjonowanie oraz zyskowność. Efektywność nowych modeli została jednak zachwiana wraz z pojawieniem się firm typu fintech, co wymusiło na bankach nowe procesy ciągłego doskonalenia. Jednak przed fintech także stawiane są coraz to większe wymagania związane z restrykcjami prawnymi, co może doprowadzić do utrudnienia dostępności produktów oferowanych przez fintech (Szpringer 2016, 8). Tak więc, wydaje się, że oba podmioty chcąc rozwijać swoje usługi oraz dostarczać klientom nowe, dopasowane do obecnej rzeczywistości rozwiązania, będą musiały zacząć współpracować.

Jak więc obecnie wyglądają regulacje Unii Europejskiej oraz Stanów Zjednoczonych dotyczące prowadzonej działalności fintech (jaką jest oferowanie produktów finansowych). Jeżeli chodzi o Unię Europejską można zaobserwować rozwój regulacji dotyczących działalności fintech. Komisja Europejska w marcu 2018 przedstawiła Plan Akcji dla Fintech, w którym zawarła propozycję działań dotyczących ciągłego

wzrost innowacji w sektorze finansowym (Newtech, 2020). Działania te miałyby polegać między innymi na:

- przeglądzie wszystkich istniejących regulacji,
- posunięciach związanych z tworzeniem standardów dla fintech,
- zmianie przepisów dotyczących crowdfundingu inwestycyjnego i pożyczkowego, uregulowaniu ram dla kryptowalut,
- regulacjach przepisów o usługach chmurowych,
- ocenie rozwoju innowacyjności w sektorze finansów pod kątem istniejących przeszkód regulacyjnych,
- powołaniu Eu Fintech Lab z organami nadzorczymi państw członkowskich

Nie tylko Komisja Europejska podjęła temat regulacji przepisów dotyczących działalności finansowej fintech. Także Europejski Urząd Nadzoru Bankowego przyjął szereg regulacji dotyczących działalności fintech. W marcu 2018 przyjął „Mapę Drogową dla FinTech”, gdzie wskazał kluczowe kwestie podlegające obserwacji w latach 2018–2019 (PWC, 2020):

- licencjonowanie firm z branży fintech,
- analiza wpływu rozwoju instytucji typu fintech na sektor finansowy – możliwości i zagrożeń,
- cyberbezpieczeństwo,
- regulacje kryptowalut,
- sprawy konsumenckie pojawiające się w wyniku działalności fintech.

Nie tylko Unia Europejska podjęła kroki dotyczące regulacji działalności finansowej fintech. Także Stany Zjednoczone wystąpiły z inicjatywą uregulowania tej kwestii. W USA fintech mogły oferować swoje produkty finansowe w oparciu o lokalne, czyli stanowe regulacje. OCC (US Office of the Comptroller of the Currency) ogłosiło jednak wprowadzenie pewnego typu federalnej licencji bankowej, o jaką będą mogły starać się fintech. Licencja ta funkcjonować ma jako zezwolenie do wykonywania pewnych czynności bankowych (czyli oferowania pewnego rodzaju produktów finansowych). Natomiast firmy, które taką licencję otrzymają, podlegać będą specjalnemu nadzorowi, a ponadto zobowiązane zostaną do przedstawiania planów awaryjnych na wypadek zdarzeń zagrażających ciągłości działalności. Licencja nie będzie dotyczyć jednak wkładów przyjmowanych od klientów (Bankier, 2020). W związku z działaniami próbującymi uregulować działalność fintech w USA pojawiają się jednak spore problemy. W październiku 2018 roku Amerykański organ nadzoru bankowego zaskarżył do sądu decyzję rządu federalnego w sprawie wpisania amerykańskich podmiotów typu fintech na krajową listę bankową. Uznał ją, bowiem za niekonstytucyjną i szkodliwą dla podatników (Fintek, 2020).

Wnioski

Pomimo tego, że fintech są stosunkowo nowymi podmiotami oferującymi produkty finansowe, można przypuszczać, iż będą przyciągać dużą liczbę klientów. Oferowane przez fintech produkty są bowiem konstruowane w oparciu o nowe technologie i, tym samym, znacznie łatwiejsze w obsłudze niż dostarczane dotychczas przez banki. Ponadto, dostęp do produktów fintech jest znacznie łatwiejszy niż do produktów bankowych (brak wielu kroków weryfikacji klienta). Tak więc, fintech ma duży potencjał na odebranie części klientów bankom, które do tej pory można było określić jako monopolistę w pewnym zakresie oferowanych usług finansowych. Należy jednak pamiętać, że banki cieszą się dużym zaufaniem klientów, co znacznie utrudni fintech ekspansję na rynku. Trzeba także wziąć pod uwagę fakt, że zarówno Unia Europejska, jak i Stany Zjednoczone podjęły próbę uregulowania działalności fintech. Wydaje się więc, że bardziej rygorystyczne przepisy mogą spowolnić ekspansję fintech (Grzywacz, Jagodzińska-Komar 2018, 159–161). Wyrównają jednak szanse w „walce” o pozyskanie klienta wszystkich podmiotów sektora finansowego.

Fintech, z jednej strony, są nowymi podmiotami na rynku finansowym i mogą odebrać część biznesu bankom i w ten sposób zachwiać równowagą systemu finansowego. Z drugiej jednak, fintech mogą okazać się swego rodzaju motorem napędowym dla banków, które przez rosnącą konkurencję będą zmuszone doskonalić swoje produkty i rozpocząć współpracę z fintech. Biorąc jednak pod uwagę stan obecny, nie można jednoznacznie przewidzieć dalszego scenariusza rozwoju współpracy pomiędzy fintech a bankami w zakresie oferowanych usług. Należy jednak stwierdzić, że oba podmioty wykazują inne cechy przewagi w oferowanych usługach. Fakt ten może ostatecznie prowadzić do podjęcia współpracy przez oba podmioty w celu dostarczenia klientom produktów jak najbardziej dopasowanych do wymagań dzisiejszej rzeczywistości.

Bibliografia

- Bankier. 2020. „USA wprowadzą licencję dla fintechów”. <https://www.bankier.pl/wiadomosc/USA-wprowadza-licencje-dla-fintechow-7605938.html> [dostęp: 11.01.2020].
- Bundesbank. 2019. „FinTechs”. <https://www.bundesbank.de/de/aufgaben/bankenaufsicht/einzelaspekte/fintechs/fintechs-598228> [dostęp: 09.12.2019].

- Conkarta. 2020. „Fintech – Bigtech. Wyzwania dla banków”. https://www.conkarta.pl/file/cke_1546818958_01_fintech%20jako%20szansa%20i%20zagrozenie%20_w.szpringer_sgh_cedp2018-1.pdf [dostęp: 10.01.2020].
- Fellow Finance. 2019. „Lider pożyczek społecznościowych w krajach nordyckich”, <https://www.fellowfinance.pl/> [dostęp: 14.12.2019].
- Fintek. 2020. „Stany Zjednoczone walczą z innowacyjnością własnych fintechów”. <https://fintek.pl/stany-zjednoczone-walczą-z-innowacyjnością-własnych-fintechów/> [dostęp: 11.01.2020].
- Forbes. 2020. „W pogoni za PayPal”. <https://www.forbes.pl/przywództwo/klarna-w-pogoni-za-paypalem/wm4n559> [dostęp: 25.01.2020].
- Górka J. 2018. „Banki, GAFAM, FinTech w gospodarce współdzielenia–equilibrium współpracy i konkurencji.”, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, No. 531.
- Grzywacz J., Jagodzińska-Komar E. 2018. „Rola banków i sektora FinTech w świetle implementacji dyrektywy PSD2”. *Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego Studia i Prace*, Vol. 2, No. 34: 159–169.
- Grzywacz J., Jagodzińska-Komar E. 2019. „Rola sektora FinTech w rozwoju bankowości w Polsce”. *Zeszyty Naukowe PWSZ w Płocku. Nauki Ekonomiczne*.
- Harasim J., Mitreğa-Niestrój K. 2018. „Fintech – dylematy definicyjne i determinanty rozwoju”. *Research Papers of the Wrocław University of Economics/Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, No. 531.
- Kabbage. 2019. „Get confidence in your cash flow”. <https://www.kabbage.com/> [dostęp: 14.12.2019].
- King B. 2012. „Bank 3.0: Why banking is no longer somewhere you go but something you do”, *Wiley & Sons*.
- KNF. 2019. „Sektor podmiotów wykorzystujących nowoczesne technologie informatyczne w obszarze usług finansowych”. https://knf.gov.pl/dla_ryнку/fin_tech [dostęp: 09.12.2019].
- Kredyt Market. 2019. „Czym różni się FinTech od banku?”. <https://kredytmarket.com/blog/fintech/> [dostęp: 14.12.2019].
- Krzeczewski B. 2015. „Wybrane procedury badawcze w nauce o finansach a metodologia nauk ekonomicznych”, *Optimum. Economic Studies*, Vol. 78, No. 6.
- Mrozowski P. 2018. „Wpływ branży FinTech na konkurencyjność polskiego sektora bankowego”. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Społecznej w Ostrołęce*, No. 28.
- Navaretti G., Calzolari G., Pozzolo A. 2018. „Fintech and Banking. Friends or Foes?”, *Friends or Foes*.
- Newtech. 2020. „Fintech i blockchain w Unii Europejskiej”. <https://newtech.law/pl/fintech-blockchain-unii-europejskiej/> [dostęp: 11.01.2020].
- Ofiarski Z. 2013. „Prawo bankowe: komentarz” *Wolters Kluwer*.

- PWC. 2020. „FinTech pod lupą Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego”. <https://www.pwc.pl/pl/artykuly/2019/fintech-pod-lupa-eba.html> [dostęp: 11.01.2020].
- Románova I., Kudinska M. 2016. „Banking and Fintech: a challenge or opportunity?.”, *Contemporary issues in finance: Current challenges from across Europe*.
- Szambelańczyk J. i in. 2017. „Bezpieczny Bank”. *Wydawnictwo Bankowy Fundusz Gwarancyjny*, Vol. 2, No. 67: 143–144.
- Szpringer W. 2016. „Fin-Tech–nowe zjawisko na rynku usług finansowych”, *E-mentor*, No. 64.2.
- Szpringer W. 2017. „Fintech–konkurencja a regulacja na rynku usług finansowych, w: Regulacje finansowe”, *Fintech–nowe instrumenty finansowe–resolution*.
- Szpringer W. 2017a. „Nowe technologie a sektor finansowy: FinTech jako szansa i zagrożenie”, *Wydawnictwo Poltext*.
- Świeszczak K. 2017. „Zaufanie w świecie finansów w obliczu rozwoju technologii na przykładzie banków i sektora FinTech”, *Bezpieczny Bank*, Vol. 2, No. 67.
- Thakor A. 2019. „Fintech and banking: What do we know?.”, *Journal of Financial Intermediation*, 100833.
- Transfer Wise. 2019. „Tańszy i szybszy sposób wysyłania pieniędzy za granicę”. <https://transferwise.com/pl> [dostęp: 14.12.2019].
- Widawski P., Brakoniecki M. 2016. *FinTech w Polsce – bariery i szanse rozwoju*. Fundacja FinTech Polska, Obserwatorium.biz Sp. z o.o., Centrum Prawa Nowych Technologii Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.